

0408

A MAGYAR HÍRLAP HÉTVEGI MELLÉKLETE
2017. ÁPRILIS 8.
SZERKESZTETTE: PETÁN PÉTER
MŰVÉSZETI VEZETŐ: SALÁT ZALÁN PÉTER

Patak völgy

Berzsenyi Dániel: A tavasz

*A tavasz rózsás kebelét kitárva,
Száll alá langyos levegőn mezőnkre.
Balzsamos fürtjén Zephyrek repesnek,
S illatot isznak.*

*Alkotó aethert lehel a világra,
Mellyre a zárt föld kipihenve ébred;
Számptalan létek lekötött csirái
S magvai kelnek.*

*Flóra zsengett nyújt mosolyogva néki.
Nyomdokin rózsák s violák fakadnak,
A vidám Tréfák, Örömek, Szerelmek
Lejtnek utána.*

*Én is üdvözlő dalomat kiöntöm,
S egy virágbimbót tűzök, édes Emmim,
Gyenge melledhez: valamint te, olly szép,
S mint mi, mulandó!*

[1800–1804 között]

Nemesmedves

– avagy egy negyvenéves hazugság és az igaz történet

Iskolás lányok babakocsiban

Harminckét esztendővel ezelőtt, 1985 tavaszán a végét járó pártállam még egy utolsó, nagy parádéra készült. A felszabadulás negyvenedik évfordulóját kívánták úgy megünnepelni, hogy az a szovjet elvtársaknak is elnyerje tetszését, befelé pedig azt kommunikálta, hogy a párt hatalma töretlen, és tömegek állnak mögötte. Közben pedig a magyarok egy jelentős része sohasem tartotta felszabadulásnak az 1945-ös orosz megszállást, azt viszont leginkább csak az ország legnyugatibb szögletében tudták, hogy a dátum, az április negyedike is hazugság, hiszen még jó egy héttig tartottak a harcok a pártállami ünnepek helyszínén, Nemesmedvesen és kicsit északabbra, Pinkamindszentnél is. Az események tanúi lassan elfogynak, de az ezekről a véres napokról szóló történeteik velünk maradnak.

A rendszerváltozást megelőző időig, sőt még tovább is tartotta magát a „Battonyától Nemesmedvesig”- kitaláció, vagyis az, hogy a Vörös Hadsereg Dombegyháza és Battonya

térségében lépte át a trianoni magyar határt 1944. szeptember 23-án, és az utolsó német katonát 1945. április 4-én verte ki az országból Nemesmedvesnél. Battonya azért kapta meg ezt a megtiszteltetést, mert az 1959-től a rendszerváltozásig komoly szerepet betöltő, többek között külügyminiszterként is működő Puja Frigyes szülőfaluja volt. Battonyán indultak hát a megemlékezések mindig, és a negyvenedik évforduló egyik különleges, mára már feledésbe merült vállalkozása volt az is, hogy a Nemesmedvestől három faluval odébb lakó gasztonyi fiú egykerekű biciklin tette meg a két település közötti utat és karikázott be a nagy nemesmedvesi ünnepségre.

Hogy miért éppen április 4-én kellett ezt az ünnepet megtartani, annak egyszerűen az volt az oka, hogy Sztálin, a generalisszimusz utasította a magyarországi harcokat irányító szovjet parancsnokot, Tolbuhint, április 4-ére zárja le a hadműveleteket. A parancs ellen pedig nem volt apelláta, meg is érkezett Tolbuhintól a győzelmi jelentés Sztálin főha-

diszállására, miközben még két magyarországi község területén is javában folytak a harcok.

Nemesmedvesről és Pinkamindszentről van szó, nézzük most az előbbi, az akkor még szinte teljesen németek által lakott négyszáz fős falucskában és a környékén történeteket.

A mára már csak néhány állandó lakossal bíró Nemesmedves valaha virágzó település volt iskolával, bolttal, tűzoltószertárral, két kocsmával és a központ mellett a dombokon németesen szétszórt házakkal. Lakói az agyagos földből és a környező erdőkből éltek jól-rosszul, de a vidékre jellemző szorgalom és beosztás, no meg az állattartás és a gyümölcsösök is segítették a megélhetésüket. A Grácba (Graz) tartó 8-as főútra merőleges patak völgyben, az úttól úgy négy kilométerre található falu a többi magyar településsel együtt az amerikaiak szicíliai partraszállása és olaszországi előrenyomulása után találtozott igazán a háborúval. Ekkor jelentek meg az első bombázókötelékek errefelé, néha le is esett egy-egy bomba, a kísérő vadászgépek

pedig mélyrepülésben géppuskatűzet zúdítottak nemritkán civil célpontokra. (Mindenszentekkor, 1944. november elsején a közeli Csörötneken támadták meg a temetőbe igyekvőket, tizenhárom falusi halt meg ekkor.)

A patak völgy bejáratánál lévő nyolcszáz lakosú Vasszentmihályon ezért a környék levendéinek kétórás váltásában egy magyar katonával együtt légvédelmi megfigyelő szolgálatot kellett teljesíteni. S mivel ekkorra már a német hadsereg a tervszerű visszavonulásokban és a rugalmas elszakadásokban ért csak el „sikeret”, 1944 szeptemberének végén errefelé is elkezdtek építeni a Birodalmi Védőállást, ami az utolsó ellenállási vonal lett volna a németek által lakott, birodalmi területek előtt. A bunkerek kiépítésére a környékbeli falvak lakosságát rendelték ki, így ásták meg a medvesiek a dombok oldalába, tetejére azt a hat-nyolc tüzelőállást, ahonnan négy hónap múlva a németek majd géppuskatűzzel árasztják el a falu központjába nyomuló orosz katonákat.

folytatása a III. oldalon

A harcoló, elit alakulatok nyomában aztán, ahogyan az szokásban volt, megérkezett a Vörös Hadsereg kevésbé fegyelmezett része is. Ezek a sokszor Távol–Keletről származó alakulatok vitték véghez a szokásos két–három napos szabad rablást, amit nem úszott meg talán egy település sem. A történetek drámai része volt a magyar nőkön szinte életkortól függetlenül elkövetett tömeges erőszak

FORRÁS: FORTEPAN

Iskolás lányok babakocsiban

folytatás az I. oldalról

Azt, hogy napokon belül eléri őket a front, a vasszentmihályiaknak és a medvesieknek is a civil menekülők egyre nagyobb tömegei és ez első megtépázottan, sebesültekkel együtt visszavonuló csapatok jelezték. Később az ágyúdörgés is hallatszott már, ami érezhetően egyre közelebb „jött” a faluhoz. A plébános, Murányi László által vezetett Historia Domus március 28-ra datált bejegyzésében már az itt állomásozó magyar csapatöredékek távozásáról olvashatunk, majd délután fiatal SS-katonák érkezéséről is beszámol a tisztelendő atya. Ezek közül ketten még 30-án délután is ott voltak a plébánián, majd másnap, nagyszombat hajnalán már az oroszok foglalták el a falut. Ezeket az előőrsoket még aznap délután zavarták vissza Körmend felé a németek, hogy aztán másnap, húsvét vasárnapján ismét csak orosz kézre kerüljön Vasszentmihály.

A következő német támadás húsvét hétfőn érte el a célját, végül 3-án délután végleg orosz kézre került az eközben részben leégett település. A falusiak a harcok alatt ott bújtak meg, ahol tudtak, voltak, akik talán az első világháborúban tanultak alapján a külterületen bunkereket is építettek.

„Apám – akít nem vittek be katonának, mert a sok gyerek miatt mentesült – úgy döntött, még az oroszok ideérkezése előtt, hogy nem maradunk a házban a harcok idejére. Szerencsétlenségünkre a Felsőberekben ásott bunkert. Több, talán négy bunker is készült itt, mert apámhoz hasonlóan még három-négy család jutott erre az elhatárolásra. A pár négyzetméter alapterületű földbe ásott gödröket szalmával bélelték ki szüleink, és édesanyám az utolsó dísnóvágból megmaradt szalonnát, sonkát hozta ki ide. Sok élelmet, főleg takarmányt elástak szüleink a házban. Amikor eljött az idő, a többi családdal együtt kiköltöztünk a berekbe. A nagyszüleink nem tartottak velünk. Azt mondták, ők már eleget éltek, nem mennek innen sehova, lesz, ami lesz. A házban maradt állatokat, a két tehenet ők látták el. Az udvarban több „emelet” magasan voltak összerakva a Sztálin orgona rakétái. A tisztek a házból szállásolták el magukat, ma is eszembe jut néha, ahogy csizmáktól fekszenek az ágyon. Szakácsok is voltak az udvarunkon, akik a hatalmas kottláikban főztek, mikor mi volt. Sokszor volt kása (rizs), meg amit innen-onnan szerezni lehetett tavasszal. Kenyeret nem sütöttek, azt ők is úgy kapták valahonnan. A kertben elásott élelmet, takarmányt az oroszok mind megtalálták és kiásták. Nekünk sem volt nagyon mit ennünk, így az oroszokkal egy koszton voltunk. Ugyanazt a nagyon barna, nagyon nyúlós orosz kenyeret ettük, mint ők.” (Kovácsné Benczik Franciska nyugdíjas tanítónő, sz. 1940, Vasszentmihály – jelenleg a zalai Szentpéterúron él.)

A harcoló, elit alakulatok nyomában aztán, ahogyan az szokásban volt, megérkezett a Vörös Hadsereg kevésbé fegyvermezett része is Vasszentmihályra. Ezek a sokszor Távol-Keletről származó alakulatok vitték véghez a szokásos két-három napos szabad rablást, amit nem úszott meg talán egy település sem. Erről nagyon sok magyar családnak vannak emlékei, ám egy részük idővel már talán anekdotává is szelídült. Mindenki hallott a „felszabadítók” időmérő szerkezetek iránti felfokozott érdeklődéséről és az ezekhez kapcsolódó gyűjtőszervenvedélyről, vagy az angolvéccével való városi találkozásokról. A történetek kevésbé komikus része volt a magyar nőkön szinte életkortól függetlenül elkövetett tömeges erőszak, amit amúgy a magyar háborús propaganda előre is jelzett, keményebb harcra buzdítva a férfiakat. Így aztán Nyugat-Magyarország falvai is felkészültek erre az eshetőségre, leginkább azzal, hogy elbújtatták vagy vénasszonyoknak öltöztették a fiatal lányokat, menyecskeket.

„Mi pont a háború alatt építkeztünk, a háznak még csak a falai álltak, az istálló és a pince viszont teljesen elkészült. Szükség is lett rá hamarosan. A légiriadók és a harcok alatt volt, hogy csaknem negyven ember húzódtott itt meg. Nappal, ha nyugalom volt, a saját házához ment a pincelakó, hogy az állatait ellássa, meg az óvóhelyre valami ennivalót hozzon. Fiatal lányok is voltak a pincében, de nekik nagyon öreges öltözékben kellett lenni, hogy megölték magukat. Engem a hét-nyolc évemmel beöltöztettek kisbabának, s bedugtak egy babakocsiba, amiben alig fértem el. Majd az egyik fiatal lányból és fiúból csináltak egy párt. Én voltam a kisbabájuk, hogy az orosz lássa, már foglalt a lány. Ilyen trükkökkel próbálták védeni a lányokat. Az oroszok aztán többször be is nyitottak a pincébe ránk szegezett puskákkal, német katonákat keresve. Akinek karóráját vagy falióráját megtalálták, azt elvitték. De nemcsak azt. Apám egyik reggelre nem találta a bikát az istállóban. Kiderült, többen látták, amint egy orosz katona kivezette az udvarból az állatot, és egy szekérhez kötötte. Apám kerékpárra ült, s utánuk hajtott. Gasztonynál érte utol a szekérről a bikát, de akkor az egyik orosz katonára ráfogta a géppisztolyát. Nem tudott mit tenni, veszni kellett hagyja az állatot.” (Özv. Pintér Istvánné Leopold Borbála nyugdíjas, sz. 1937, Vasszentmihály – ott is él.)

Ezek az álcázó akciók természetesen nem mindig jártak sikerrel, a harcok után kilenc hónappal több láthatóan idegenes arcvonásokkal rendelkező gyermek jött a világra a környező falvakban is. De az is előfordult,

hogy az erőszaktevő végezte vasvilla hegyén, és éppen a trágyadombba lett sebtében elásva, mert a megtorlás iszonyatos lett volna. Igaz, olyanról is lehet hallani, hogy az erőszaktevőt az orosz tiszt ott helyben agyonlőtte, de nagyon beszédes az, hogy az új magyar kormány 1945-ben négyszáz ezer adag szifiliszt gyógyító Salvarsant kért gyorssegélyként az Amerikai Egyesült Államoktól.

A még a német mérnökök által tervezett 8-as főútvonal mentén támadó oroszok, egészen pontosan a 3. Ukrán Front Szergej V. Trofimenko vezérezredes vezette 27. hadseregének katonái voltak. A velük előrenyomuló 18. harcoksihadtest páncélosai a főútvonalat követve törtek Ausztria, Fürstenfeld irányába, ahol a korábban Budapest körül is harcoló 5. Wiking SS Páncélosadosztály maradványai és más egységek várták beásva őket. Nemesmedvesen a Birodalmi Védőállás részét képező fedezékekben a 6. német hadsereg leharcolt maradványai voltak hivatottak megállítani a túlerőt.

A korabeli katonai térképeken jobbra csak „Kampfgruppe”, harccsoport rövidítéseket (K.Gr.) találunk, ami annyit jelent, hogy egy-egy erélyesebb tiszt összegyűjtött maga mellé a visszavonulókból egy nagyobb csapatot, és megpróbálkozott az ellenállással. Így aztán a fegyverzet is leginkább olyan darabokból állt, amit gyalogosan is szállítani lehetett. A kézfegyverek mellett géppuskák és könnyű aknavetők jöhettek szóba, a vasszentmihályiak, de a nemesmedvesiek sem emlékeznek arra, hogy a németek tüzereséget, harcokocsikat vetettek volna be itt. Az is igaz, hogy a Medvest támadó oroszok T-34-esei is elrobogtak Fürstenfeld, Stájerország irányába, viszont egy rakétavető, avagy „Katyusa” Nemesmedves elleni sortűzeire többen is emlékeztek. Nemesmedves határában az első orosz felderítők április 3-án este hét óra tájban jelentek meg, de azon nyomban véres fejvel futottak is vissza.

„A német állások a dombtetőkön voltak, elosztva bizonyos távolságra egymástól. A hegy tele volt németekkel. Innen fentről jól belátható volt a falu. Német állások voltak az Udvar-hegyen és a Savanyú-hegyen, géppuskákkal. Nem emlékszem, hogy a német csapatoknál ágyú vagy löveg lett volna, az MG-42-es géppuskákra viszont igen. Akkor voltak a húsvéti ünnepek, április elsején és másodikán. Az oroszok Vasszentmihály felől kezdtek beszivárogni a faluba. Akkoriban beszéltek azt is, hogy aztán a német ellentámadás alatt, amikor az oroszok megtudták, hogy velük szemben SS-csapatok vannak, puskalövés nélkül Körmendig vonultak vissza. Ezt beszéltek, nem tudom, így volt-e. Amit viszont tudok, hogy a Niedermayer-házban is SS-ek voltak, fiatalok. A vasszentmihályi úton jöttek orosz lovas katonák, már messziről látni lehetett őket. Ezek a fiúk lejötték a háztól a patakig, és innen nyitottak tüzet rájuk. A hegy támadása közben

a németek, amennyire lehetett, közel engedték az oroszot, és utána nyitottak tüzet a géppuskákkal. A faluban lenn nem nagyon volt harc, mert a bunkerek mind fenn voltak hegyoldalba, és a németek hamar felhúzódtak oda.

A lövöldözés a bunkereknél április 11-ről 12-re virradóra, éjjél-éjjel egy óra körül maradt abba, ezután hagyta el az utolsó német is Nemesmedvesen a hegyet. Ahogy a németek távoztak, nyomukban jött az orosz, németeket kerestek. A házak átkutatásánál minket, helyi fiatalokat használtak golyófogónak. Nekünk kellett bemenni, megnézni, van-e még ott német. Akkor lőttek combon. A harcoló csapatok a fronttal együtt elhagyták a falut. A zabrálás, a nők molesztálása azután kezdődtek, mikor véget ért a harc. A félig leégett falut az oroszok még ki is fosztották. Két liter pálinkáért adtak egy lovat, amit lehet, hogy a szomszéd faluban zabrálták előtte. Mi, mint leventék, bujkáltunk mindenféle orosz elöl. Azokat a leventéket, akiket az orosz elfogott, ugyanúgy elvitték hadifogságba, mint a katonákat.” (Stangl Franz nyugdíjas, sz. 1929, Nemesmedves – jelenleg Güssing-Krottendorfbán él.)

A nemesmedvesi harcok elhúzódásáról bizonyítékokat találunk a vasszentmihályi plébánia halotti anyakönyveiben is, ahol valamennyi medvesi civil áldozat haláladási dátumának április ötödike utáni napot írtak be. Ugyanígy Murányi plébános a már idézett Historia Domusban 10-én feljegyezte: „A németek még benn vannak az országban Nemesmedvesnél.”

A németek, köztük sok tizenéves SS amúgy még az orosz érkezése előtt felgyűjtották a falu nagy részét, az oroszok még 4-én, az esti órákban megpróbálták menetből a hegyet elfoglalni. A szemtanúk szerint „lenn a faluban”, tehát a település központi részén nem nagyon volt harc. A németek felhúzódtak az állásaikba, amikből aztán tűz alatt tartották a házak között fedezéket kereső oroszokat és a bevezető utat. Egy idő után éppen ezért az oroszok kiürítették ezt a településrészt a környező falvakba küldve, szállítva az ott lakókat. Végül az állásaikat a több támadás ellenére is mindvégig megtartó németek a bekerítés veszélye miatt április 11-én megkapták a visszavonulási parancsot.

A Pinkamindszent feletti domboldal jól kiépített bunkereit még két napig, április 13-ig támadták sikertelenül az oroszok, de ez már egy másik történet.

PÁLFFY LAJOS

Külön köszönet a cikkben szereplő visszaemlékezéseket rögzítő és a történeteket rekonstruáló helytörténésznek, a Vasszentmihályon élő Szakáli Jánosnak.

FORRÁS: FORTEPAN

Képirás (47.)

A Magyar Állami Vas-, Acél- és Gépgyár lerakatában, Budapesten a Csata utcában MÁVAG, Benz és Mercedes gépkocsik mellett korszerű mentő-, tűzoltóautó és busz is szerepelt a kínálatban

Izzó, olaj, bármi

Magyarországon francia hatásra kezdett el terjedni az automobilizmus. A témában otthonos történészek szerint 1895-ben Hatsek Béla műszerész hozta be az első gépjárművet. A debütáló modell egy Benz Velo volt. Hatsek nem az itt-ott felbukkanó hirdetések alapján döntött, hanem ellátogatott a német gyárba, hogy saját szemével győződjön meg a szerkezet képességeiről. Öt év múlva, 1900. november 30-án a Royal Szálló különtermében alakult meg a Magyar Automobil Club (MAC) Reimann Gyula szervezésében. Reimann korábban bankár volt, és egy külföldi utazás nyomán lett az új típusú közlekedés híve. Főhősünk ezután belevágott egy nemzetközi túraút szervezésébe, ám ez akkor még nem járt sikerrel.

Amikor az első hazai autó megjelent az utcán, az emberek mentőt, tűzoltót és rendőrt hívtak, mert attól tartottak, a szerkezet felrobban, s halálra sebzi a közelben sétálgató közönség tagjait. A kikerülő hatóságok tisztas távolságból megsejlelték a masinát, majd igazoltatták Hatsek Bélát. Ám mivel semmiféle törvényt vagy jogszabályt nem leltek, amelyet megszegett volna, kénytelenek voltak eltérni további furiakázását. Hatsek Bélát Törley József pezsgőgyáros követte, aki két Benz gyártmányú automobilt vásárolt Bécsben. E teherjárművek szédületes, óránként huszonkét kilométeres sebességgel hasítottak a kerámit-, fa és bazaltkockákon.

A főváros első autókereskedője a fentebb is említett Reimann Gyula lett, aki az 1909-ben alakult Magyar Automobil Kereskedők Országos Egyesületének elnöki tisztét is betöltötte. A férfi a Reáltanoda utcában nyitott üzletet. Itt elsősorban abroncsot, rugókat, izzókat, akkumulátorokat és dudákat lehetett kapni. Őt követte Fényi József és Farkas Lajos, akik a Barcsay utca és az Erzsébet körút sarkán rendezték be boltjukat. Ott már szerkezeti elemeket, sebváltót, tengelyeket, rugókat és bőrből készült kiegészítőket is kínáltak a vevőknek.

Ez a társaság az első világháború előtt nem sokkal átköltözött az Aréna, azaz a mai Dózsa György útra. Őket a sorban a Rákóczi tér és a József körút sarkán található Automobile Union de Paris követte. Ezt a vállalkozást Frank József gründolta, majd Herskovics Ignác vette át tőle a stafétát, aki a magyar autózás-történet egyik legkiemelkedőbb alakja lett.

A kereskedőkhöz 1911-ben csatlakozott Csáky Róbert, aki a Gyár, azaz a mai Jókai utcában nyitotta meg műhelyét. Csákyék már gyors szervízre is vállalkoztak, de akadtak náluk ülések és hozzájuk való huzatok is. Ebben az időben a kereskedők elsősorban a francia kocsikat részesítették előnyben, ugyanis a gallok autópára állt az élen Európában. A menő márkának a De Dion, Peugeot és Renault számítottak. Közben megjelent a színén Bárdy József is, aki elsősorban ápolási cikkeket kínált, míg a Siemens és Halske gyújtótekerceket, gyertyákban és akkumulátorokba való savakban utazott. A kínálatot színesítette Szám Géza saját készítésű triciklije, valamint Kemény és Krausz Automobilia nevű üzlete, ahol gumibelsőket és kerekeket árultak.

Az első világháború előtt a legjelentősebb kereskedő Szilárd Béla volt. A férfi 1904-ben a Bárdy-féle cég vezető ügynökékként dolgozott, majd két évre rá már az igazgatói székben ült. Óriási lendülettel fogott munkához: 1912-re a Magyar Királyság legnagyobb autós cégévé növelte az üzletet. Szilárd Béla Bárdyétől 1913 elején átigazolt a Hazai Automobil Rt.-hez, majd decemberben a Lázár utcában megnyitotta saját boltját. Szilárd Béla az első világháború alatt bevonult katonának. Boltját alkalmazottai vitték tovább, és bár kezdetben jól ment minden, de ahogy múltak az évek, egyre inkább pangani kezdett a piac. A főnök közben a harctéren sikert sikerre halmozott s az összeomlás után hazatért. A forradalmak és az ellenforradalmak alatt autóit lefoglalták, alkalmazottait

nem tudta fizetni, így azok elhagyták. A háború után két évvel mindent a nulláról kellett kezdenie.

Szilárd Béla azonban nem adta föl, így 1924-ben már ismét az elsők között jegyezték. Korábbi jó kapcsolatait kihasználva elérte, hogy külföldi partnerei utólagos fizetés mellett bocsátották rendelkezésére árucikkeiket, s akkor sem háborogtak, ha járandóságuk fél évet csúszott. A bolt a második világháborút is megélte, ám a harcok során olyan súlyosan megsérült, hogy többé nem tudták megnyitni.

Az autóbizniszből természetesen az állam sem akart ki maradni. A Magyar Állami Vas-, Acél- és Gépgyár Budapesten a Csata utca 29.-ben rendezett be lerakatot. Itt elsősorban MÁVAG, Benz és Mercedes gépkocsikat és tehergépjármű-alvázatokat kínáltak, de szerepelt a palettán korszerű mentő-, tűzoltóautó és busz is. A Fiat képviselője a Váci utca 1-3., míg a Skodáé az Andrássy út 10. szám alatt állt. Ez utóbbit Herskovits Ignác vezette, aki ugyancsak sokat tett a hazai autózás fejlődéséért. Érdemes közbeszúrni, a vállalat az éles verseny miatt 1925 és 1930 között csaknem negyven százalékkal mérsékelte árait.

Zárásként pedig egy adalék: a fővárosi rendőrség nem kis részt a Magyar Királyi Automobil Club hatására 1906-ban adta ki a forgalmat szabályozó első rendeletét. E szerint a kocsik üzemből tartásához engedélyt kell kérni, és a vezetőnek vizsgát kell tennie. Az automobilokat hosszabb időre tilos volt az utcán hagyni, és világítással, valamint jelzőkürttel is el kellett látni őket. Ebben az esztendőben harmincnégy kocsi kapott engedélyt. A századforduló évében a Postának huszonkét motoros triciklije volt, továbbá hatvan kocsi futott még Budapest utcáin. Eddig összesen nyolcvanegy vezetői igazolványt adtak ki – s a vizsgázók között autók kereskedők, arisztokraták, konstruktőrök és háztulajdonosok is voltak. (LMA)